

Feminista fordítássorozatunk motatóját - A hallgatásod nem véd meg - Audre Lorde afroamerikai leszbikus feminista szerzótól kölcsönöztük. A sorozatban különböző nemzetközi és romániai interszekcionális, antirasszista és antikapitalista feminista esszék, elemzések és manifesztumok magyar fordításait közöljük, melyek a cinkos csend helyett a meghallgatást, az elhallgatás helyett a felszólalást és a párbeszédet kívánják katalizálni.

Kimberlé Crenshaw

AZ INTERSZEKCIONALITÁS SÜRGŐSSÉGE

A Szabad Oldalak kollektíva tisztában van a fizikai könyvek ökológiai hatásával, ezért emlékeztetjük azt hogy:

Oszd meg

a könyveid szeretteiddel a családból vagy a közösségből.

Ajándékozd el

a könyveket, amelyekre már nincs szükséged.

Ne dobd el

soha a könyveket, még ha megrongálódtak sem. Valaki másnak örömet okozhat.

Javítsd meg

Keríts időt, hogy megjavíts egy könyvet és adj esélyt, hogy másokhoz eljusson.

Csak azt vedd meg, amire szükséged van

Ne vásárolj könyveket dísznek. Azt vedd meg, ami tényleg érdekel.

pagini-libere.ro

facebook.com/editurapaginilibere

instagram.com/paginilibere

editurapaginilibere@protonmail.com

aszem.info

facebook.com/aszempont

aszempont@gmail.com

A Pagine Libere (Szabad Oldalak) egy anarchista kiadó.

Decentralizált, autonóm és horizontálisan szerveződő kollektíva. Román és – alkalomadtán – más nyelvű nyomtatványaink (könyvek, brosúrák, fanzinek) kiadásával az a célunk, hogy a jelenlegi kapitalista és autoritárius rendszernek ellenállni képes személeteket és gyakorlatokat népszerűsítsünk, ösztönözzünk.

A libertárius hagyományban a pamflet, a rejtve és titkon nyomtatott kiadványok gyakran közkezen forogtak, szabadon. A Pagine Libere Kiadó folytatni kívánja ezt a hagyományt és arra bátorít mindenkit, hogy használja, adaptálja és – ha indokolt – módosítsa szövegeinket. Az egyetlen kitéétel az, hogy mindez ne kereskedelmi célból történjen. Arra kérjük azokat, akik az általunk kiadott anyagokat vagy az azokból kiragadott részleteket használják, amennyiben lehetséges, jelezzék a forrást.

A szem egy önszerveződő és nem hierarchikus romániai, magyar nyelvű társadalomkritikai és kulturális online folyóirat.

Elméleti, tudományos és kritikai publikációinkon keresztül szociális problémákra igyekszünk reflektálni. Erdélyi folyóiratként abban a sajátos helyzetben vagyunk, amely lehetővé teszi, hogy összekötő kapocsként működhessünk a magyar és a román kritikai kultúra, valamint a határon inneni és túli magyar nyelvterületek és más európai kritikai kezdeményezések, publikációs felületek és politikailag aktív csoportok között.

Már megjelent:

BROSÚRÁK:

I. Románul

1. *A. Răvășel* – Mircea Rosetti
2. *Adrian Tătăran* – Panaït Mușoiu
3. *Andie Nordgren* – Anarhia relațională (introducere de hopancarusel)
4. *bell books* – Să înțelegem patriarhatul
5. *Carolina Vozian* – Carte, cocon, cochilie, cameră, chirie
6. *Colin Ward* – Anarhismul ca teorie a organizării
7. *CrimethInc* – Vot vs. Acțiune Directă
8. *Cristian-Dan Grecu* – Csipike – piticul comunist
9. *David Graeber* – Ești un anarhist? Răspunsul te-ar putea surprinde!
10. *David Graeber* – Speranța în comun
11. *Dennis Fox* – Anarhism și psihologie
12. *Necunoscut* – Slogane din mai 68
13. *Emma Goldman* – Căsătorie și iubire
14. *Emma Goldman* – Gelozia: cauze și posibile remedii
15. *Emma Goldman* – Nu există Comunism în URSS
16. *Errico Malatesta* – Anarhia
17. *Giorgio Agamben* – De la un stat al controlului către un praxis al puterii destituente
18. *Institutul pentru Studii Anarhiste* – Genul
19. *Ionuț-Valentin Cucu* – Kurzii, între naționalism identitar și federalism libertar
20. *Martin Veith* – Neobosit! Iuliu Neagu-Negulescu
21. *M.E.K.A.N.* – Demoni Dansatori: cugetări provizorii asupra mișcării free party siciliene
22. *Mibail Bakunin* – Catehism revoluționar
23. *Murray Bookchin* – Municipalismul libertar
24. *Philipp Riehl* – 10 reguli pentru o societate non-violentă
25. *Piotr Kropotkin* – Ordinea
26. *Robert Graham* – Ideea generală a Revoluției la Proudhon
27. *Veda Popovici* – Poliția Ucide! Practici și principii pentru o solidaritate feministă anti-represiune
28. *Vlad Brătuleanu* – Anarhismul în România

II. Magyarul

1. A Combahee River Collective Nyilatkozata
2. *bell books* – Feminista politika
3. *bell books* – Megérteni a patriarhatust

4. *Carolina Vozian* – Könyv, kégli, kéreg, kuckó, kvártély
5. *Kimberlé Crenshaw* – Az interszekcionalitás sürgőssége
6. *Vincze Enikő* – Küzdelmek a társadalmi reprodukció terén világvjárvány idején: Lakhatási igazságtosság Romániában
7. *Giorgio Agamben* – Az ellenőrző államtól a destituáló hatalom praxisáig
8. Határokon átvélő feminista manifesztum
9. *Murray Bookchin* – Libertárius municipalizmus

III. Angolul

1. *Cosmin Koszor-Codrea* – Science popularization and Romanian anarchism in the nineteenth century
2. *Cristian-Dan Grecu* – Csipike – the Communist Pipsqueak
3. *M.E.K.A.N.* – Ecstasy in the time of cholera
4. *Vlad Brătuleanu* – A Brief History of Anarchism in Romania

IV. Franciául

1. *Veda Popovici* – La Police assassine ! Pratiques et principes pour une solidarité féministe contre la répression.

KÖNYVEK:

I. Románul

1. Nicolas Trifon: un parcurs libertar internaționalist – interviuri
2. *Iuliu Neagu-Negulescu* – Arimania
3. *Mibail Bakunin* – Dumnezeu și Statul

a szándékunkat: fel szeretnénk emelni ezeket a nőket, szeretnénk velük lenni, tanúskodni értük, kihozni őket a fényre.

(Énekelve) Abby Dobson: Mondd, mondd ki a nevét.

Mondd, mondd ki a nevét.

(Közönség) Shelly!

(Közönség) Kayla!

AD: Ó, mondd ki a nevét.

(A közönség neveket kiabál.)

Az összes többi névért, amelyet soha nem fogok ismerni, mondd ki a nevét.

KC: Aiyanna Stanley Jones, Janisha Fonville, Kathryn Johnston, Kayla Moore, Michelle Cousseaux, Rekia Boyd, Shelly Frey, Tarika, Yvette Smith.

AD: Mondd ki a nevét.

KC: Tehát, ahogyan az elején említettem, nem tudunk megoldani egy problémát, ha nem látjuk azt. Összegyűltünk, mi mindannyian, hogy tanúskodjunk a nőkért, akik életüket veszítették. De eljött az ideje, hogy a gyászból és a bánatból kilépve cselekedni és változtatni kezdjünk. Ez az, amit tenni tudunk. Ez az, ami tőlünk függ.

Köszönöm, hogy eljöttetek. Köszönöm szépen.

Fordította Becsey Janka

Az eredetivel egybevetette Ugron Nóra

A hallgatásod nem véd meg *feminista fordítássorozatunk múlt heti szövege*, A Combahee River Collective Nyilatkozata *a mára interszekcionalitás¹ néven ismertté vált elméleti megközelítés egyik előfutára, melyben a szerzők először világítottak rá azokra a specifikus társadalmi helyzetekre, melyet az egyén különböző identitásainak (például rasszhoz köthető, nemi, szexuális) és az ezekre ható hatalmi struktúráknak az átfedései okoznak. A nyilatkozatot 1974-ben adták ki angolul az Egyesült Államokban, az interszekcionalitás fogalmának megalkotása azonban későbbre tehető: 1989-ben hozta létre Kimberlé Crenshaw amerikai fekete feminista jogász.*

Ahogy az előző heti és az e heti szövegből is látszik az interszekcionalitás elmélete az amerikai fekete feminista mozgalmakból ered, mára pedig a társadalmi igazságosságért küzdő radikális baloldali aktivizmus egyik alapjává vált. A romániai román nyelvű baloldali médiában egyre nagyobb teret nyer, elég ha a bukaresti interszekcionális autonóm kollektívára, a Macazra² gondolunk, vagy az ugyancsak bukaresti Dysnomia³ nevű interszekcionális feminista olvasókörrre és zine-re, a kolozsvári zine fem⁴ kiadványra, vagy a bukaresti interszekcionális queer feminista Cutra⁵ folyóiratra, melynek éppen ma van az online lapszám-bemutatója. Az előadóművészetek terén is látható, Bukarestben 2014 óta működik a Giuvlipen⁶ interszekcionális roma feminista független színházi társulat,

1. Magyar nyelvterületen az interszekcionális feminizmust gyakran metszetszemléletű feminizmusként is emlegetik, a szem fordítássorozatában azonban meg szeretnénk őrizni az angol eredetihez hasonló interszekcionalitás kifejezést a közérthetőség kedvéért. Úgy gondolom, hogy egy szolidáris transznacionális mozgalom kiépítéséhez szükséges a fogalmi átláthatóság, mely a metszetszemlélet kifejezés esetében kétségesnek tűnik számomra, tehát számomra az egyik vagy másik terminus preferálása több mint pusztán fordítói kérdés. (Szerk. megj.)

2. facebook.com/colectiva.macaz

3. dysnomiablog.wordpress.com

4. zine-fem.tumblr.com

5. cutra.ro

6. giuvlipen.com

illetve néhány napja jelent meg egy online ingyenesen letölthető, román nyelvű interszekcionális feminista színházi antológia Mihaela Michailov gondozásában. Ez az antológia az ugyancsak román nyelvű Irodalom és Feminizmus⁷ (Literatura și Feminism) interszekcionális feminista kulturális projekt része, melynek keretében idén először rendezték meg a Feminista Irodalmi Napokat (Zilele Literaturii Feministe), a világhírvény miatt online formában. A fesztivál videóversei és előadásai továbbra is elérhetőek a projekt Youtube csatornáján, ahol továbbá román irodalmi érettségi tételek feminista elemzéseit is meghallgathatjuk. Tavaly novemberben Medeea Iancu romániai költő – akinek verseit már a szemen is közöltük –, szerkesztésében ingyenesen letölthető feminista versantológiát is kiadtak, mely idén fizikai formátumban is megjelent a román baloldali frACTalia⁸ kiadónál.

A romániai interszekcionális és anarchafeminista mozgalmakról hamarosan külön cikkben is szólunk, ám előbb hallgassátok meg Kimberlé Crenshaw híressé vált Ted-beszédét⁹, melyben az interszekcionalitás fogalmát magyarázza. Az alábbi fordítás tehát Crenshaw 2014-es beszédének magyar átírása. Ahogy előző heti fordításunk bevezetőjében is elhangzott, A Combahee River Collective Nyilatkozata és Crenshaw Az interszekcionalitás sürgőssége című beszéde egy antirasszista tematikus blokkot nyit meg fordítássorozatunk keretében, mely az ideai egyesült államokbeli Black Lives Matter mozgalommal való szolidaritásunkat is kifejezi. Az amerikai antirasszista feminizmus néhány alapszövegével való megismerkedés segíthet megérteni az ideai tüntetéseket, illetve a romániai antirasszista roma feminista elemzések helyileg is megmutatják a rasszizmus mindannyiunkra kifejtett hatását a társadalmainkban.

Az interszekcionalitás mint elméleti megközelítés és egy radikális baloldali queer-feminista mozgalom megalapozója lehetővé teszi, hogy túllépjünk az egyetlen problémára fókuszáló aktivizmuson (single-issue activism) és összekapcsoljuk mozgalmainkat a mindenkori elnyomó rendszerek elleni közös, szolidáris fellépés érdekében.

Senki sem szabad, amíg nem vagyunk mind szabadok!

Ugron Nóra sorozatszerkesztő bevezetője

7. literaturasifeminism.wordpress.com

8. fractalia.ro

9. Az angolul 2014-ben elhangzott Ted beszéd itt meghallgatható: https://www.ted.com/talks/kimberle_crenshaw_the_urgency_of_intersectionality

ölték meg őket. Amikor segítséget kértek, akkor gyilkolták meg. Akkor, ha egyedül voltak, és akkor is, ha másokkal. Meggyilkoltak feketéket vásárlás közben, feketéket autóvezetés közben, értelmi fogyatékos és családi viszályokban érintett feketéket. Sőt, hajléktalan feketéket is. Megölték őket telefonbeszélgetés közben, barátokkal való nevetés közben, lopottnak jelentett autóban ülve, elkanyarodva a Fehér Ház előtt egy gyerekkel a hátsó ülésen. Miért nem ismerjük ezeket a történeteket? Miért van az, hogy ők életüket veszítették, és mégsem kapnak annyi médiavisszhangot és keltenek akkora közfelháborodást, mint elhunyt fivéreik? Itt az ideje a változásnak.

Szóval, mit tudunk mi tenni? 2014-ben az Afrikai-Amerikai Politikai Fórum (African-American Policy Forum) követelni kezdte, hogy “mondjuk ki a (nők) nevét” (say her name) gyülekezéseken, tüntetéseken, konferenciákon, találkozókön, bárhol és mindenhol, ahol feketék elleni állami erőszakról van szó. De ezeknek a nőknek a neveit kimondani nem elég. Ennél többet kell tennünk. Tanúskodnunk kell, mégpedig a gyakran fájdalmas valóságról kell tanúskodnunk, amellyel legszívesebben nem szembesülnénk :a mindennapi erőszakról és megaláztatásról, amellyel sok fekete nőnek szembe kell néznie bűrszíntől, kortól, nemi önkifejezéstől, szexualitástól és épségtől függetlenül.

Tehát itt a lehetőségünk – észben tartva, hogy néhány kép, amelyet meg fogok osztani veletek, felzaklathat némelyeteket –, hogy közösen tanúskodjunk néhány bántalmazásról. Hallani fogjuk a rendkívüli Abby Dobson hangját. És ahogyan itt ülünk ezekkel a nőekkel, akik megtapasztalták az erőszakot, és akik közül néhányan nem éltek túl azt, lehetőségünk lesz arra, hogy megváltoztassuk, ami ennek a beszédnek az elején történt, amikor nem tudtunk állva maradni ezekért a nőkért, mert nem ismertük a neveiket.

A videó végén lesz majd egy névsorolvasás. Több fekete nő nevét fogom kimondani. Szeretném, hogy azok, akik tudnak, csatlakozzanak hozzánk, és mondják ki ezeket a neveket, annyira hangosan, amennyire csak képesek, véletlenszerűen, rendezetlenül. Hozzunk létre egy hangzavart, hogy kinyilvánítsuk

olyan prizma, amely láthatóvá teszi Emma problémáját számunkra, és amely lehetőséget ad, hogy a jog hasadékaiból megmentjük, hogy a bírók is megérthessék a történetét..

Rájöttem, hogy az útkereszteződés egyszerű analógiája rávezethetné a bírókat, hogy tisztábban lássák Emma dilemmáját. Képzeljük el az útkereszteződést és hogy az oda vezető utak a munkaerő rassz és nem szerinti felépítésének felelnek meg. Az alkalmazási politikákat és gyakorlatokat pedig az utakon áthaladó forgalom jelképezné. Mivel Emma fekete és nő is egyaránt, pontosan ott helyezkedett el, ahol ezek az utak keresztezték egymást, és egyidőben tapasztalta a vállalat nemi és rasszhoz köthető forgalmának hatását. A törvényt pedig egy mentőautóhoz tudnám hasonlítani, ami csak akkor jelenik meg és hajlandó ellátni Emmát, ha vagy a rassz vagy a nem útszakaszán sérült és nem ott ahol ezek az utak találkoznak.

Hogy hívjuk tehát a problémát, amikor többszörös erő hat rád, és cserbenhagynak, hogy véd meg magad velük szemben? Az interszekcionalitás megfelelő terminusnak tűnik számomra.

Továbbá, az afroamerikai nők, akárcsak más színes nők, illetve más szociálisan marginalizált csoportok világszerte, olyan dilemmákkal és kihívásokkal néznek szembe, amelyek az interszekcionalitás következményei. A rassz és a nem, a heteroszexizmus, a transfóbia, xenofóbia és az ableizmus interszekciói, ahol ezek a társadalmi dinamikák metszik egymást, egyedi kihívásokat hoznak létre. Ahogy az interszekcionalitás felhívta a figyelmünket arra, hogyan élük az életüket a fekete nők, felfedi azt is, mennyire tragikus körülmények között halnak meg.

A fekete nők elleni rendőri erőszak nagyon is valóságos. Olyan mértékű erőszakkal néznek szembe, hogy nem meglepő, ha néhányan nem élük túl a rendőrökkel való találkozást. Hétéves fekete kislányokat és 95 éves dédnagyanyákat is meggyilkolt a rendőrség. A nappalijukban, a hálósobájukban, az autójukban, az utcán gyilkolták meg. A szüleik előtt ölték meg őket, és a gyerekeik előtt. Meglőtték, agyontaposták, megfojtották, bántalmazták, sokkolóval

AZ INTERSEKCIONALITÁS SÜRGŐSSÉGE

Szeretnék valami újat kipróbálni. Aki tud, kérem, álljon fel. Rendben, most pedig néhány nevet fogok mondani. Amikor hallotok egy nevet, amelyet nem ismertek, kérlek, foglaljatok helyet, és maradjatok ülve. Meglátjuk, mit tud az utolsó ember, aki állva marad. Oké?

(Nevetés.)

Szóval: Eric Garner. Mike Brown. Tamir Rice. Freddie Gray.

Kérem azokat, akik állva maradtatok, hogy nézzetek körül. Körülbelül a közönség fele még mindig talpon van. Folytassuk tovább: Michelle Cusseaux. Tanisha Anderson. Aura Rosser. Meagan Hockaday.

Ha újra körbenézünk, láthatjuk, körülbelül négy személy maradt állva, de nem szeretnék titeket kitenni a reflektorfénynek. Csak az átláthatóság kedvéért jegyeztem meg, most nyugodtan üljetek le.

(Nevetés.)

Tehát azok, akik felismerték az első pár nevet, tudják, hogy ők az elmúlt két és fél évben rendőrök által meggyilkolt afroamerikaiak. Amit esetleg nem tudtok, hogy a második lista szintén rendőrök által meggyilkolt afroamerikaiakból áll. Egyvalami különbözteti meg a két névcsoportot: a nemük.

Először is el szeretném mondani, hogy nincs semmi különös a mai közönségben, ami megmagyarázná az előbbi jelenséget. Elvégeztem ezt a gyakorlatot már több tucatszor az ország különböző pontjain. Nőjogi szervezetekkel, polgárjogi aktivistákkal, egyetemi professzorokkal, diákokkal, pszichológusokkal, szociológusokkal is. Sőt, még a progresszív, haladó szellemiségű kongresszusi tagokkal is kipróbáltam. Az eredmény mindenütt arra mutatott: rendkívül kevesen vannak tudatában a rendőri erőszaknak, amellyel a fekete nők szembesülnek.

Meglepő ez az eset, nem? Pontosabban két ügy kapcsolódik itt össze. Az afroamerikaiak elleni erőszak és a nők elleni erőszak, két probléma, amelyről sokat hallunk mostanában. De amikor azon gondolkozunk, kiket érintenek

ezek a jelenségek, kik esnek áldozatául az erőszaknak, a fekete nők nevei valahogy sosem jutnak eszünkbe.

A kommunikációs szakértők úgy tartják, hogy amikor egy tény nem felel meg a megszokott gondolkodási kereteknek, az emberek nehezen tudják befoglalni azt egy adott problémáról való gondolkodásunkba. Ezeknek a nőknek a nevei kicsúsztak a tudatunkból, mivel nincs keretünk arra, hogy lássuk őket, hogy emlékezzünk rájuk, hogy eszünkben tartsuk a neveiket. Következésképp a riporterek nem indítják velük a híreket, a döntéshozók nem gondolnak rájuk, a politikusok pedig nem ösztönzik vagy kéri arra, hogy beszéljenek róluk.

Kérdezhetitek, hogy mit számít egy keret? Végül is, egy ügy, ami érinti a feketéket vagy a nőket, nem jelenti azt, hogy érinti a feketéket, akik nők, és a nőket, akik feketék? Nos, az egyszerű válasz, hogy ez a leszívargás-elméletnek megfelelő hozzáállás a társadalmi igazságossághoz legtöbbször nem működik. Olyan keretek nélkül, amelyek megengednék, hogy lássuk a társadalmi problémáknak egy adott célcsoport minden tagjára kifejtett hatásait, sokan kicsúsznak a mozgalmak repedésein és szenvednek elszigeteltségükben. De ennek nem muszáj így lennie.

Sok évvel ezelőtt elkezdtem az interszekcionalitás fogalmát használni, hogy megérthessük, a társadalmi igazságossághoz kapcsolódó problémák, mint a rasszizmus és a szexizmus, gyakran átfedésben vannak egymással, így hozva létre egy többszintű társadalmi igazságtalanságot. A tapasztalat, ami az interszekcionalitás fogalmához elvezetett, az Emma DeGraffenreiddel való véletlenszerű találkozásom volt. Emma egy afroamerikai dolgozó nő, feleség és anya volt. Történetét igazából egy bíró szakvéleményéből ismerem, aki elutasította Emma keresetét, amelyben rasszhoz köthető és nemi diszkriminációval vádolt egy helyi autógyártó üzemet. Emma, ahogyan más afroamerikai nők is, jobb munkahelyi körülményeket keresett a családja és mások számára. Szébb életet akart biztosítani a gyerekeinek. Jelentkezett egy állásra, de nem vették fel, szerinte azért, mert fekete nő.

Az említett bíró, pedig, elutasította Emma ügyét, azzal az indoklással, hogy a munkáltató igenis alkalmazott afroamerikaiakat, és igenis alkalmazott nőket. Az igazi probléma azonban az volt, hogy a bíró nem vette tudomásul, hogy Emma azt szeretne volna közölni, az afroamerikaiak, akiket felvettek, jellemzően az ipari, karbantartó munkákra, mind férfiak voltak. A nők pedig, akiket alkalmaztak, általában irodai személyzetként, mind fehérek voltak. Ha a bíróság képes lett volna látni hogyan kapcsolódnak össze ezek az eljárásmodok, csak akkor világíthatott volna rá a kettős diszkriminációra, amellyel Emma DeGraffenreid szembesült. De a bíróság elutasította azt, hogy Emma két ügyet vonjon össze története elmondásához, mivel úgy hitték, ha megengedik ezt neki, kedvező elbánásban részesítenék. Előnyre tenne szert, mintha kétszer üthetne a baseball ütővel, míg az afroamerikai férfiak és a fehér nők csak egyszer. Persze, sem az afroamerikai férfiaknak, sem a fehér nőknek nem kellett egy nemi és egy rasszhoz köthető diszkriminációs ügyet egyesíteniük, hogy elmondhassák az általuk tapasztalt sérelem történetét. Miért nem azt tartották igazságtalannak, hogy elutasították az afroamerikai nők védelmét, egyszerűen azért, mert a tapasztalataik nem egyeztek a fehér nők vagy a fekete férfiak tapasztalataival? A meglévő keretek bővítése és az afroamerikai nők inklúziója helyett, a bíróság egyszerűen elvetette az ügyet.

Diszkriminációellenes joghallgatóként, feministaként és antirasszistaként sokkolt ez az ügy. Úgy éreztem, hogy ez igazságtalanság a négyzetben. Először is, a fekete nőket nem engedték dolgozni az üzemben. Másodszor pedig a bíróság megkettőzte a kirekesztést azzal, hogy jogi szempontból logikátlanak ítélte meg az érvelést. Ráadásul a probléma megnevezése még nem is létezett. És ahogy mind tudjuk, amikor egy problémának nincs neve, azt nem is látjuk, és amikor nem látunk egy problémát, akkor megoldani sem tudjuk.

Sok évvel később jöttem rá, hogy amivel Emma szembenézett, az egy keretelési probléma. A keret, amely segítségével a bíróság a nemi vagy a rasszhoz köthető diszkriminációt vizsgálta részleges és torzító volt. A kihívás, amellyel szembesültem, az volt, hogy rájöjjenek, vajon létezik-e alternatív narratíva, egy